

Irena Makarczyk

Jubileusz siedemdziesięciolecia urodzin Księdza Profesora Alojzego Szorca

---

Echa Przeszłości 8, 325-330

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KRONIKA NAUKOWA

Irena Makarczyk

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

JUBILEUSZ SIEDEMDZIESIĘCIOLECIA URODZIN KSIĘDZA PROFESORA ALOJZEGO SZORCA

Ważne wydarzenia w dziejach ludzkości czy poszczególnych narodów, a także czyny i dzieła pojedynczych ludzi od niepamiętnych czasów były przypominane i dawały okazję do szczególnego ich uczczenia. Ta dobra tradycja jest podtrzymywana i w czasach dzisiejszych. Dla społeczności warmińskiej i środowiska historyków powodem wspólnego świętowania był Jubileusz 70-tych urodzin Księdza Profesora Alojzego Szorca i uznanie dla Jego dorobku naukowo-dydaktycznego oraz zasług dla rozwoju historii regionu i jego kultury.

Spotkanie jubileuszowe odbywało się w Salach Kopernikowskich Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie 27 października 2006 r. w godzinach wieczornych, w atmosferze przyjaźni, ogromnej życzliwości i w obecności nieoczekiwanej liczby przybyłych gości, przyjaciół, kolegów i znajomych.

Organizatorami uroczystości byli: Prezydent Miasta Olsztyn Czesław Jerzy Małkowski, Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie prof. dr hab. Ryszard J. Górecki, Dziekan Wydziału Humanistycznego UWM w Olsztynie dr hab. Norbert Kasperek i Dyrektor Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM w Olsztynie dr hab. Zoja Jaroszewicz-Piersławcew.

Spotkanie uświetnił koncert z udziałem prof. Leszka Szarzyńskiego (flet) i Chóru Żeńskiego „Donum Vocale” Katedry Muzyki UWM w Olsztynie pod dyrekcją dr Katarzyny Bojaruniec.

Uroczystość była okazją do spotkania się wielu osób z różnych środowisk. Przybyli dostojni goście, wśród których byli przedstawiciele władz miejskich i samorządowych Olsztyna na czele z Prezydentem Czesławem J. Małkow-

skim. Władze Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego reprezentowali Prorektor prof. Gabriel Fordoński, Dziekan Wydziału Humanistycznego dr hab. Norbert Kasperek i Dyrektor Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych dr hab. Zoja Jaroszewicz-Pieresałcew. W uroczystości udział wzięła też liczna grupa osób duchownych, wśród których był Arcybiskup Metropolita Warmiński Wojciech Ziemba. Gościliśmy też przedstawicieli ze środowisk akademickich Gdańsk i Toruń, Prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego prof. Krzysztof Mikulski oraz przyjaciele Jubilata z tychże ośrodków – profesorowie Jerzy Dygdała i Sławomir Kalembka. Wielką radość Jubilatowi swą obecnością sprawiła najbliższa rodzina – siostra Teresa z mężem, bracia: Eugeniusz oraz Władysław i Czesław z małżonkami. Obecni też byli pracownicy Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM w Olsztynie oraz studenci, a także pracownicy innych wydziałów naszej uczelni. Przybyli również mieszkańcy Olsztyna.

Spotkanie otworzyła przywitaniem Jubilata, gości i wszystkich zgromadzonych Dyrektor Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych prof. Zoja Jaroszewicz-Pieresałcew. Przedstawiła osobę Jubilata i Jego dorobek naukowy. Następnie słowa gratulacji, życzeń i podziękowań do Jubilata skierowali obecni na uroczystości goście i organizatorzy. Jako pierwszy głos zabrał Arcybiskup Metropolita Warmiński dr Wojciech Ziemba. Arcybiskup skoncentrował się na historii dwóch regionów szczególnie bliskich Jubilatowi, na Ziemi Białostockiej, skąd pochodzi Ksiądz Szorc (a gdzie przez ostatnie sześć lat arcybiskup sprawował godność biskupią tamtejszej archidiecezji) i na Warmii, której dziejom Jubilat poświęcił swoje badania naukowe. Prezydent Olsztyna Czesław J. Małkowski podkreślił długoletni związek Jubilata z Warmią, a szczególnie z miastem Olsztyn i Jego działalność, która na trwałe wpisała się w dorobek naukowy i kulturalny miasta i środowiska historyków. Gospodarz obiektu, w którym odbywała się uroczystość – Dyrektor Muzeum Warmii i Mazur Janusz Cygański gratulując Jubilatowi mówił o długich latach pracy Księdza Profesora nad dziejami Warmii i jej mieszkańców, a „szczególnie wartościowe i podziwiane przez wszystkich są prace poświęcone biskupowi Stanisławowi Hozjuszowi”. Dziekan Wydziału Humanistycznego UWM prof. Norbert Kasperek złożył gratulacje w imieniu Rady Wydziału i całej społeczności humanistów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Podkreślił, że publikacje Jubilata są „owocem niestrudzonej pasji badawczej i odsłaniają wiele nieznanych kart z historii nowożytnej Warmii i Mazur”, natomiast działalność edytorska, „ta trudna i niewdzięczna sztuka wydobywania z przepastnych archiwów źródeł i ich krytyczna edycja, to swego rodzaju posłannictwo, któremu jest Profesor wierny od lat”. Dziekan Kasperek mówił też o wykładach Księdza Profesora, „które cieszyły się i cieszą ogromnym zainteresowaniem, a wszechstronna wiedza, nietuzinkowo przekazywana, rozszerzała horyzonty młodych słuchaczy, a niejednego z nich z pewnością zainspirowała do dalszych poszukiwań badawczych”. Prorektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego prof. Gabriel Fordoński dziękował

Jubilatowi za Jego ogólny wkład w rozwój Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego oraz za pracę w senacie uczelni (prof. A. Szorc pełnił funkcję dziekana Wydziału Teologicznego). Rektor podkreślił ogromne zainteresowanie wykładami Księdza Profesora, jakie przez dwa lata prowadził On dla studentów wydziałów technicznych. Rektor przyznał, że nie raz zaglądał do auli Kotera, gdzie wykładał Profesor i stwierdził, że rzadko się zdarza, żeby jedna z większych sal zawsze wypełniona była studentami.

Następnie wręczono Jubilatowi Księgę Pamiątkową *Ad fontes*, którą z racji Jubileuszu Księdza Profesora przygotowali przyjaciele i koledzy ze środowisk naukowych całej Polski, pod red. Zoi Jaroszewicz-Pieresławcew i Ireny Makarczyk. Słowa podziękowania należą się wydawcy Pani Elżbiecie Skórcze i Paniom redaktorkom technicznym Danieli Lewickiej i Hannie Królikowskiej za zaangażowanie, włożony trud i serce, by księga mogła ukazać się na czas.

W stronę Jubilata płynęły kolejne gratulacje. W tej grupie byli goście ze środowisk akademickich. Najpierw głos zabrał prof. Krzysztof Mikulski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Gratulacje złożył w imieniu dyrekcji i pracowników Instytutu Historii i Archiwistyki, którego jest przełożonym oraz w imieniu „całego cechu polskich historyków” Polskiego Towarzystwa Historycznego, którego jest prezesem. Mówił m.in.: „Wysoko ceniąc Pańskie dokonania w zakresie badań naukowych i edycji źródłowych z zakresu historii Warmii, kształcenia następnych pokoleń historyków życzymy Księdzu Profesorowi wielu lat dalszych sukcesów naukowych, zdrowia i wszelkiej pomysłowości. Mamy także nadzieję, że będzie Pan Profesor służył nam nadal swoim doświadczeniem badawczym i dydaktycznym”. Następnie do Jubilata zwrócił się prof. Józef Włodarski Dziekan Wydziału Filologiczno-Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Życzenia i gratulacje przekazał w imieniu Rektora Uniwersytetu prof. Andrzeja Ceynowy i całej społeczności akademickiej. Prof. Włodarski życzył Jubilatowi także „dalszej efektywnej pracy naukowej, wytrwałości w krzewieniu rozumnego patriotyzmu i umiłowania „małej Ojczyzny” – Warmii”. Swoje wystąpienie zakończył słowami: „Jesteśmy dumni, że historia Warmii i Kościoła warmińskiego zyskała w osobie Księdza Profesora cenionego i wybitnego znawcę, którego dokonania naukowe, aktywność organizacyjno-konferencyjna i popularyzatorska zasługują w pełni na najwyższe uznanie”. Jubilatowi nadesłano też adresy gratulacyjne. Niektóre z nich zostały odczytane podczas uroczystości. Dziekan Kasperek uczynił to w imieniu Profesora Cezarego Kukło z Uniwersytetu w Białymstoku, który pisał m.in.: „Pragnę z całego serca złożyć Tobie Drogi Księżu Profesorze moje szczerze podziękowanie za wkład, jaki wniosłeś i nadal wnosisz w poznawanie naszej ojczystej przeszłości, tak poprzez ogłaszanie kolejnych prac drukiem, jak i publikowanie źródeł. Doprawdy trudno sobie wyobrazić, czym byłaby historiografia polska bez Twoich fundamentalnych prac poświęconych szeroko ujmowanym dziejom umiłowanej przez Ciebie – diecezji warmińskiej. Dziękuję też za stale odczuwaną Twoją życzliwość”. Ponadto gratulacje nade-

słali Profesor Andrzej Radzymiński z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Ksiądz Profesor Kazimierz Łatak Dyrektor Instytutu Historii i Nauk Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz Prezes Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Olsztynie dr Andrzej Korytko. Słowa gratulacji skierowali też obecni na uroczystości przyjaciele Jubilata – Profesor Janusz Jasiński i Ksiądz Profesor Edward Wiszowaty Prodziekan Wydziału Teologicznego UWM. Życzenia złożyli też senator Jerzy Szmit oraz dr Jan Gancewski wraz ze studentami Instytutu Historii UWM.

Na koniec spotkania głos zabrał Jubilat Ksiądz Profesor Alojzy Szorc. Przyznał, że do wystąpienia nieco się przygotowywał, zbierał myśli i nawet pewne z nich sobie zanotował, ale w obliczu tak pięknie przygotowanej uroczystości, obecności tak wielu osób, usłyszanych tu pod swoim adresem tylu wspaniałych słów i przeżyć duchowych podczas koncertu, plan wystąpienia stał się zupełnie nieaktualny. Ksiądz Profesor do wszystkich, a szczególnie do organizatorów, skierował najgorętsze słowa podziękowania. Profesor, któremu tak bliska jest uczelnia, podkreślił jej ogromne znaczenie dla regionu i ogólny wkład w rozwój nauki polskiej.

Ksiądz Profesor Szorc zasłużył na tę piękną i podniosłą uroczystość. W słowach gratulacji podkreślany był Jego dorobek naukowy, zdolności pedagogiczne i organizatorskie, ale też szlachetność charakteru, komunikatywność i niepowtarzalny sposób ujmowania myśli. Przyjrzyjmy się bliżej sylwetce Jubilata.

Ksiądz Profesor Alojzy Szorc pochodzi z ziemi białostockiej, z drobnej szlachty podlaskiej znaczącej się herbem Mora (Mory, Morawa). Urodził się 6 października 1935 r. we wsi Chojnowo, w powiecie monieckim. Rodzice, to Władysław i Helena Mogielnicka.

Po ukończeniu szkoły podstawowej (1949) w Trzciannem i Liceum Ogólnokształcącego (1954) w Olecku, wstąpił do Warmińskiego Seminarium Duchownego „Hosianum” w Olsztynie, gdzie 24 maja 1959 r. przyjął święcenia kapłańskie. Pierwszym doświadczeniem po ukończeniu seminarium była praca wikariusza w parafii w Olsztynie. Następnie biskup Tomasz Wilczyński skierował Go na studia specjalistyczne z zakresu historii Kościoła na Katolicki Uniwersytet Lubelski, gdzie pod kierunkiem ks. prof. Mieczysława Żywczyńskiego, w 1963 r. uzyskał stopień magistra, a w 1966 r. stopień doktora.

Po studiach powrócił do diecezji warmińskiej i w Olsztynie prowadził jednocześnie zajęcia dydaktyczne i badania naukowe. Początkowo kierowały się w stronę historii Warmii wieku XVIII, ale ostatecznie skoncentrowały się głównie na XVI stuleciu. O tym zdecydował przede wszystkim fakt, że w 1969 r. Prymas Polski kard. Stefan Wyszyński powierzył diecezji warmińskiej prowadzenie starań o beatyfikację biskupa warmińskiego kard. Stanisława Hozjusza. Prace prowadzone były w ramach Komisji Historycznej, w 1969 r. powołaną przez biskupa warmińskiego Józefa Drzazgę, i do której skierowany został ksiądz Szorc. Te zdarzenia spowodowały, że badania na-

ukowe księdza Szorca od tego momentu dotyczyły czasów wcześniejszych. W ramach badań nad Hozjuszem w latach 1970–1974 ks. Szorc prowadził kwerendę w archiwach i bibliotekach polskich i zagranicznych, a efektem były publikacje i edycja dwóch tomów korespondencji kard. Hozjusza (za 1564 i 1565 rok). Ale nie tylko postać kardynała zajmowała pole badawcze ks. Szorca. Przez kilka lat prowadził badania nad funkcjonowaniem prawa chełmińskiego na Warmii. Efektem z kolei tych prac jest wprost monumentalna rozprawa *Dominium warmińskie. Przywilej i prawo chełmińskie na tle ustroju Warmii*, Olsztyn 1990, która stała się podstawą do uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

Kolejne pole zainteresowań i niemałych osiągnięć, to edycja źródeł historycznych. Oprócz wspomnianej już korespondencji Hozjusza, ks. Szorc wydał tom źródeł do dziejów reformacji w Prusach Królewskich i dwa tomy źródeł z czasów rządów na Warmii biskupa Ignacego Krasickiego. Ważne miejsce w badaniach zajmują też wybitne postacie związane z Warmią – Mikołaj Kopernik, Stanisław Hozjusz, Marcin Kromer, Ignacy Krasicki. Dorobek naukowy księdza Szorca stał się podstawą do uzyskania w 1999 r. tytułu profesora (szczegółowy wykaz prac zamieszczony został w *Księdze Pamiątkowej*). Wszystkie Jego prace oparte są na solidnej bazie źródłowej i stanowią kopalnię informacji do badań. W ramach prowadzonych badań współpracuje z instytucjami zagranicznymi, w tym z Historischer Verein für Ermland (Münster Ermlandhaus) czy Jezuickim Ośrodkiem Studiów Kościelnych w Rzymie. W Polsce jest członkiem dwóch Komisji Polskiej Akademii Nauk – Neolatynistyki oraz Badań nad Odrodzeniem i Reformacją.

Zajęcia dydaktyczne ksiądz Szorc prowadzi od czterdziestu lat. Już w trakcie studiów na KUL-u przyjeżdżał do Olsztyna z wykładami z historii Kościoła w Warmińskim Seminarium Duchownym. Prowadził je do 2002 r. Wykłady z historii Kościoła prowadził też w Instytucie Kultury Chrześcijańskiej im. Jana Pawła II w Olsztynie. W latach 1994–1999 został zatrudniony w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Olsztynie w Instytucie Historii. Kiedy w 1999 r. powstał Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, ksiądz Szorc przeszedł na nowo utworzony Wydział Teologii, z którego po czterech latach powrócił do Instytutu Historii. Wypromował kilkudziesięciu magistrów i jednego doktora. Na Wydziale Humanistycznym UWM jest przewodniczącym Komisji do Spraw Przewodów Doktorskich w dyscyplinie historii.

Oprócz zajęć dydaktycznych i badań naukowych ksiądz Szorc podejmował prace organizacyjne. W Seminarium Duchownym, w latach 1963–1966 był prefektem *pro disciplina*. Ponadto w diecezji pełnił jeszcze funkcje: w 1968 r. otrzymał nominację na stanowisko archiwariusza akt nowych Kurii Biskupiej, w tym też roku został diecezjalnym wizytatorem nauczania religii, w roku następnym diecezjalnym referentem prasowym. W 1983 r. został najpierw członkiem rady wydawniczej Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego, a następnie jego wicedyrektorem. Przez dziesięć lat był redaktorem naczelnym rocznika „Studia Warmińskie”. Od 1980 r. posiada kanonię rze-

czywistą w Kapitulie Warmińskiej, a w 1985 r. został uhonorowany przez Kurię Rzymską honorowym prałatem papieskim.

Przez sześć lat pełnił funkcję Rektora Warmińskiego Instytutu Teologicznego, który to Instytut w 1999 r., obok Akademii Rolniczo-Technicznej i Wyższej Szkoły Pedagogicznej wszedł jako członek nowo powstałego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. W latach 1999–2002 był pierwszym dziekanem i organizatorem Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Za działalność naukową i dydaktyczną władze Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w 2001 r. uhonorowały Księdza Profesora Szorca Złotym Krzyżem Zasługi. W 2005 r. otrzymał Medal Komisji Edukacji Narodowej. Za wybitne zasługi dla rozwoju uczelni, w 2006 r. został uhonorowany Złotym Laurem Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

17 września został honorowym członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Życzymy Księdzu Profesorowi wielu lat życia w dobrym zdrowiu, aby jak najdłużej mógł innym służyć swoją wiedzą i mądrością, a także w jak najszerszym wymiarze zrealizować własne plany naukowe. Z niecierpliwością oczekujemy na monografię kard. Stanisława Hozjusza. Życzymy sił i wytrwałości, i zawsze towarzyszącej Księdzu Profesorowi, udzielającej się innym pogody ducha.

Jacek Kowalewski

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

**SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ:
„ZAANGAŻOWANIE CZY IZOLACJA? WSPÓŁCZESNE
STRATEGIE SPOŁECZNEJ EGZYSTENCJI HUMANISTÓW”,
OLSZTYN-PLUSKI, 19–20 PAŹDZIERNIKA 2006 R.**

W dniach 19–20 października 2006 r., przy wsparciu organizacyjno-finansowym Instytutu Filozofii UWM, Instytutu Historii i Archiwistyki UMK, Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM oraz Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej UMK, odbyła się konferencja naukowa pt. „Zaangażowanie czy izolacja? Współczesne strategie społecznej egzystencji humanistów”.

Pomysłodawcą i organizatorem spotkania była grupa pracowników jednostek uniwersyteckich skupionych wokół projektu Forum Humanistycznego, którego zasadniczym celem jest integracja oraz aktywizacja środowiska